

Nytt i årets upplaga Terapirekommendationer 2023

Levnadsvanor

Länk till Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor samt kortversioner att använda i patientmötet finns [här på LINDA](#).

För personer > 65 år är rekommendationen för alkohol max sju standardglas/vecka och max två standardglas vid ett och samma tillfälle. Länkar till alkohol- och drogmottagningar är uppdaterade. Vitt snus innehåller minst lika mycket nikotin som vanligt snus. Digitala stödprogram vid ohälsosamma matvanor, riskbruk alkohol och otillräcklig fysisk aktivitet finns att tilldelas via [1177.se/stöd](http://1177.se/stod) och behandling. I LAT-Fyss har demens tillkommit.

Barn

Beslutsstödet ePed (erfarenhets-och evidensbaserad databas för barnläkemedel) rekommenderas för stöd vid barndoseringar. För vätskebehandling vid chock eller blödning gäller vätskebolus Ringer-Acetate eller NaCl 9 mg/ml alltid 10 ml/kg givet på 10-15 minuter, uppdaterat efter nya europeiska riktlinjer.

Typ 2 diabetes

Expertgruppen lyfter fram SGLT2-hämmare vid diabetes och hjärtsvikt. Vid mikroalbuminuri rekommenderas SGLT2-hämmare och ARB. Även för 2023 rekommenderas behandling med Synjardy (12,5 mg/1000 mg eller 12,5/850 mg) i dosering 1 tablett på morgonen som den billigaste behandlingen med SGLT2-hämmare. Vid metforminintolerans Jardiance 25 mg ½ tablett på morgonen. För behandling med GLP1-analog betonas upptrappning till högsta tolererbara dos. I tabellen är maxdoser beroende på GFR-nivå justerade för SGLT2-hämmarna efter aktuella rekommendationer, priser uppdaterade och länkar inlagda till patientinformation på Vårdpraxis vid behandling med Metformin och SGLT2-hämmare.

Gynekologi

När de typiska klimakteriebesvären i form av svettningar, värmevallningar och sömnstörning påverkar livskvaliteten negativt hos friska kvinnor som är yngre än 60 år, eller har kortare tid än 10 år sedan menopaus, kan menopausal

hormonbehandling (MHT) rekommenderas. MHT är effektivt mot vasomotorsymtom och ger även andra positiva hälsoeffekter. Inför behandling ska en individuell nytta-riskvärdering göras, där hänsyn tas till kvinnans hälsotillstånd och förekomst av eventuella riskfaktorer. Behandlingen bör endast pågå så länge som kvinnan har vasomotorsymtom som påverkar hennes livskvalitet negativt.

Hjärta-kärl

De flesta hypertoni-patienter behöver kombinationsbehandling för att uppnå mål blodtryck. Läkemedelsbehandling vid okomplicerad hypertoni har därmed kompletterats med ett par kombinationsläkemedel: ARB + tiazid (Candesartan komp) resp. ARB + kalciumantagonist (Amlodipin/Valsartan). SGLT2-hämmare anses idag vara en av grundpelarna vid behandling av hjärtsvikt. Jardiance 25 mg 1/2 x 1 kan övervägas till utvalda patienter för att minska kostnaderna. Tabletten saknar skåra och anges som "ej delbar" i FASS men kan delas med kniv utan förändrad farmakologi.

Hud

Canoderm/Karbamid har indikationen förebyggande behandling mot atopiskt eksem, vilket inget annat mjukgörande preparat har. Miniderm Duo, kräm (2 % karbamid och 20 % glycerol) är ett nytt mjukgörande läkemedel som rekommenderas i stället för Karbamid 2 % i Essex kräm (APL), men även i stället för Miniderm kräm.

Läkemedlet Protopic, en calcineurinhämmare, kan vara ett andrahandsalternativ till mild eller medelstark kortikosteroid vid långvarig behandling t.ex i ansiktet eller när barriärskada bedöms vara en drivande komponent i eksemet.

Infektioner

Avsnittet "Misstänkt allvarlig bakteriell infektion (sepsis)" har skrivits om i enlighet med nationellt kliniskt kunskapsstöd. Som hjälp vid handläggning i primärvården finns STRAMA-verktyget, d.v.s. en tabell i färgerna grönt, gult och rött. Verktyget ska vara en hjälp att värdera hur hög risk en patient har att få sepsis.

Gravida rekommenderas nu av Folkhälsomyndigheten att vaccinera sig mot kikhosta vilket blir ytterligare en preventiv åtgärd för att skydda spädbarn mot kikhosta. Folkhälsomyndigheten har även ändrat rekommendationen för vaccination mot säsongsinfluensa gällande gravida från graviditetsvecka 16 till graviditetsvecka 12.

Lunga

Nya behandlingsriktlinjer från Läkemedelsverket kommer våren 2023. Webbversionen av Terapirekommendationer 2023 kommer därefter att genomgå en större revidering. Seretide Evohaler och Diskus har utgått och har ersatts med generiska alternativ. Inhalatorkartorna är uppdaterade.

Mage-tarm

Avsnittet "Antiemetika" har kompletterats med hänvisning till andra kapitel som berör behandling av illamående. Primperan och Postafen har tillkommit som farmakologiska behandlingsalternativ.

En behandlingstrappa vid kronisk diarré har tillkommit och den kan även användas vid diarrédominerad IBS.

Vid järnbristanemi hos vuxna nämns det perorala preparatet Ferraccru som ett behandlingsalternativ om peroralt tvåvärt järn ej har tillräcklig effekt och intravenöst järn inte bedöms lämpligt. Observera hög kostnad!

Muskel- och ledsjukdomar

I Västerbotten har en ny digital artrosskola tagits fram, artrosskolan ALMA (Aktivt Liv Med Artros) som nås via 1177. Genom att gå artrosskola kan i stor utsträckning operation undvikas. Även fysioterapeuter bör sätta diagnoskod och patienterna ska registreras i BOA-registret (Bättre Omhändertagande av patienter med Artros).

Neurologi

Kronisk migrän (≥ 15 huvudvärksdagar varav ≥ 8 med typisk migränkaraktär per månad) som inte svarar på annan profylaktisk kan behandlas med botulinumtoxin eller monoklonal antikroppsbehandling om samtliga kriterier för behandling är uppfyllda. Patienterna ska då remitteras till Neurologkliniken för bedömning.

Osteoporos

Vid uttalad låg bentäthet och minst två kotkompressioner eller vid peroral kortisonbehandling och en kotfraktur kan remiss till osteoporosspecialist och s.k. sekventiell behandling övervägas. Detta innebär att patienten först

behandlas med benanabolt läkemedel, i första hand teriparatid i 18–24 månader, innan antiresorptiv behandling insätts.

Palliativ vård i livets slutskede

Vid illamående har ondansetron för injektion lagts till som ett läkemedel att kunna behandla med. Längst ned i kapitlet finns nu länkar till Lästips.

Psykiatri

En "Introduktion" till kapitlet har tillkommit där vikten av det goda patientsamtalet lyfts men även vikten av att identifiera skadligt alkoholbruk. Man lyfter även de rekommendationer om fysisk aktivitet som finns i kapitlet då fysisk aktivitet i många fall har god effekt på ett flertal psykiska symtom och ger upphov till minimalt med biverkningar.

Smärta

Texten om klonidin för behandling av långvarig smärta har utökats med råd om start- och måldoser samt upptrappningstakt. In- och utsättning av klonidin samt dosjusteringar bedöms kunna göras i primärvården och behöver inte nödvändigtvis ske i samråd med smärtspecialist.

Äldre och läkemedel

Kapitlet har kompletterats med FYSS allmänna rekommendationer om fysisk aktivitet och stillasittande för äldre (från 65 år). Äldre personer som är fysiskt aktiva mår bättre, sover bättre och fungerar bättre. All rörelse räknas.

Boken **Terapirekommendationer 2023** är snart redo att distribueras.

Beställ tryckta böcker till er verksamhet via formuläret:

[Beställning av Terapirekommendationer 2023](#)